

Uttanlandsskuldin og Dimmalætting

Oddagrein

Í hesum teigi fara vit í dag at nema eitt sindur við leiklut stjórnarblaðsins í politiska tjakinum. Vit fara at spyrja um tað er viljandi, ella um tað er í ósketni ella um tað er óvitandi, at Dimmalætting á forsiðuni letur lögmann billa føroyingum inn, at uttanlandsskuldin væntandi fer niður um fyra milliardir í ár. Vit fara eisini at spyrja um hetta eisini er so við oddagreinini í Dimmalætting týsdagin 31.7.96.

Við tølum fyri føroysku uttanlandsskuldini, ið eru soleiðis umleið dupult so stór sum tey tøl Dimmalætting og/ella Edmund Joensen roynir at billa fólki inn, so er neyðugt at fáa greiðu á hvat tað er, ið byr undir ella hvat tað er, ið er orsøkin til, at tillikar villleiðingar verða borðreiddar í landsins størsta politiska blað?

Í referat frá lögmannsrøðuni á forsiðuni á stjórnarblaðnum stendur við síðuna av stórar mynd av Edmund Joensen: "Uttanlandsskuldin fer væntandi niður um fyra milliardir krónur í ár...!" - Og í oddagrein henda sama týsdag stendur: "Uttanlandsskuldin er minkað nógv" (...) - Og í sambandi við hesa "minkandi" uttanlandsskuld spyr Dimmalætting: "Um vit so ikki enn einaferð eru á veg móti upphitaðum búskapi, sum um nøkur ár skráðnar aftur?"

FØROYSKA uttanlandsskuldin er ikki minkandi! Er hon nakað so er hon veksandi, tí okkum kunnugt eru vit ikki enn byrjað at gjalda aftur hesa ógvusligu skuld. Harafturimóti liggur hon sum ein tíðarstillað bumba undir øllum samfelagnum. Ikki fyrr enn um einar 500 dagar skal afturgjaldningin byrja, og stóri spurningurin er tá, um vit hava nakað at gjalda við?

TAÐ eru tívær onnur týðandi tøl, ið eru minkandi. Meðan uttanlandsskuldin mest sannlíkt er vaksandi, minkar útflutningurin í virði! - Roynirnar at pynta uppá útflutningsvirðið við goymdum alifiski, munar lítið, um almenni studningurin til vinnulívið verður mótröknaður.

SUM tað so rætt verður staðfest í oddagrein Dimmalættingar ... "Neyðuga avlopið í fiskivinnuni, sum vit øll skulu liva av, er ikki til staðar!"

Í Føroyum er høvuðsvinnan ikki sum ádrastaðir bert ein partur av samlaða vinnulívnum! - Í Føroyum er høvuðsvinnan alt vinnulívið! - Og hetta, at øll fiskivinnan gevur hall, gevur ikki pening til niðurgjalding av nakrari skuldi! Sum er kostar høvuðsvinnan landsins skattaborgarum einar 300 milliónir krónur um árið.

ALT hetta ger at oddagreinin og forsiðan á Dimmalætting týsdagin tann 31. juli er álvarslig og sera grov villleiðing av landsins borgarum. Fyri ikki at siga lodrætt lygn! - ella sagt, sum ein fyrrverandi oddagreinsskrivari á Megnu onkuntið kundi taka tí, ein grein: ... "med demmen løgn iblant" - Tí tað kann ikki vera so lívandi galið, at greinsskrivarin ikki veit betur?

EITT stendur rimmarfast: Hevur greinsskrivarin ikki havt ætlanir um grova politiska villleiðing, so má áðanast at illa stendur til við forleikanum hjá greinsskrivarinum til tess at meta um samfelagsgongdina í Føroyum.

AT kalla munin millum almenna skuld til útlendið og innistandandi, fyri uttanlandaskuld er einki minni enn grov villleiðing ella líka so grov óvitinheit!

AT Føroya lögmaður ger seg skyldugan í villleiðing og ivaleyst móti betri vitandi ikki ger mun á uttanlandsskuld og nettouttanlandsskuld er sín sak, men at sambandsurgan, landsins størsta politiska blað, grovt manipulerar sínar lesarar er hættisligt fyri politiska tilvitið og lygnir kunnur koma okkum dyrt at standa í hesum døgum.

Sosialurin

Marita Petersen, løgtingskvinna:

Mugu skjótt taka støðu til viðurskiftini millum Føroyar og Danmark

– Hvat menn enn halda, so eru viðurskifti okkara í danska ríkinum eitt av teimum málum, sum føroyskir politikarar mugu taka støðu til heilt skjótt. Lat okkum ikki eisini á hesum øki verða kroystar av dønnum at taka ábyrgdina av okkum sjálvum, segði Marita Petersen, løgtingskvinna fyri javnaðarflokkinn í Suðurstreymi. Vit prenta røðu hennara

Marita Petersen: Vit føroyingar mugu sjálvir gera uppskot um viðurskifti okkara í danska ríkinu

Tað var við ávisum spenningsi, at eg setti meg at lurta eftir lögmannsrøðuni 1996. Frá lögmannsrøðuni seinast og frá nýggjarsrøðum eru vit van við, at lögmaður leggur minni í leiklut sín samgonguleiðari, men heldur vil gera vart við seg sum leiðari fyri sambandsflokkinn.

Men eg má siga tað, at henda røða er munandi meira einum stjórnarleiðara vedug enn tær undanfarnu. Tónin í røðuni er positivur og heilt fordragilgur. Her er nógv minni speisemi, enn vit eru von við, og tað er at gleðast um.

Men tó kann lögmaður ikki halda sær heilt. At siga, at samfelagið lá fullkomuliga lamið, tá hann tók við sum lögmaður, er at arga og er heldur ikki í samsvar við veruleikan.

Rætt er, at trupulleikar vóru nógvir tá, og tað hevur gingið framá hesi bæði árin. Tá framgongd eiga flestu flokkar sín lut í, serstakliga samgonguflokkarnir sjálfandi, men eisini andstöðuflokkar hava verið við at taka neyðugar avgerðir.

Men hóast hetta so skerst ikki burtur, at tey tungstu tøkini vóru tikin frá 1991 til 1994, og tað er á tað grundstøði, sum hesi ár var lagt, at gongdin hevur verið spakuliga framá. Hetta visir, at tey tók, sum tá vóru tikin, ikki vóru so heilt av leið.

Stýrisskipan og ráðharrastýri

Lögmaður vitir í røðu síni á, at stýrisskipanarlógin er komin í gildi í fullum líki nú á ólavsøku, og haldi eg meg skilja, at lögmaður heldur hetta er positivt.

Saman við lögmanni vil eg fegnast um hesa merkis-hending.

Landsstýrið frá 1991 við javnaðarflokkinum og fólkaflakkinum setti sær fyrir at gera uppskot til nýggja stýrisskipan fyrir Føroyar, og tjóðveldisflokkurin og sjálfstýrisflokkurin tóku undir við hesi ætlan, tá teir komu í landsstýrið. Hetta var ein áðanast, at neyðugt var við broytingum í stýrisskipanarlugu viðurskiftum Føroya.

Neyðugt var at innføra veruliga parlamentarismu, at gera greiðan skilna millum löggevað og umsitingarlígt vald og at tryggja at ábyrgd og avgerðarrættur fylgjast.

Fleiri vóru ivasom, tí her skuldu stór stig takast. Fleiri ávástu í, um føroyingar fóru at klára at virka politiskt undir hesum fyrtreytum, men hin vegin, hví skuldu føroyingar ikki verið fórir fyrir at virka undir somu skipanum sum politikarar í øðrum demokratiskum londum.

Tað er at gleðast um, at hóast ivasemi, so tóku allir flokkar undir við nýggju stýrisskipanarlógini, og eg eri fullvís í, at orsøkin til at

gingið hevur so væl við hesum stóru broytingum er fyrst og fremst breiða politiska undirtøkan.

Nú seinasta stigidið verður tikið við, at ráðharrastýri kemur í gildi, fari eg at ynskja hesum landsstýri eina hepná hond við at seta nýggju skipanina í verk.

Men nýggja skipanin setur krøv til eitt gott og virkið politiskt samstarv millum landsstýrisflokkarnar og eina góða umsiting.

Umsitingin og bygnaðarbroytingar

Og just umsitingin og broytingar í umsitingini hava seinastu tíðina verið orsök til nógv rok. Tað var tí við stórum áhuga, at lurtað varð eftir, hvat lögmaður fór at siga um ætlanir á hesum øki. Um hvat ienda samgonga hevur sett sær fyrir á hesum øki. Men tað fáa vit einki at vita um í lögmannsrøðuni, og eg má viðganga, at eg minnst ikki, um flokkarnir hava avtalað nakað um hetta í samgonguskjalinum.

Tí ein beinleiðis spurningur: hevur landsstýrið tikið endaliga støðu til henda spurning, og um so er, hvat er landsstýrið samt um?

Bert eina viðmerking afturat um hetta evni. Lögmaður sigur í røðu síni: »at ein ávísar vandi er fyrir, at umsitingin ikki er nóg væl fyrirreikað, nú ráðharrastýrin er komin í gildi«. Vónandi eru orð lögmanns ikki tekin um, at umsiting-

in fer at fáa skuldina, um okkurt gongur galið undir ráðharrastýrinum.

Ríkisfelagsskapurin

Nú seg eg, at røðan í ár ikki er merkt av, at tað er sambandsmaður, sum heldur hana. Men hetta er helst í so nógv avgjørt. Tí tað, at »Ríkisfelagsskapurin« verður viðgjørdur sum fyrsta mál er helst eitt sambandssteking.

Spurt kann verða, um henda ráðfesting visir prioriteringina hjá hesi samgongu? Vardveitan av ríkisfelagsskapinum óbroyttum fram um at loysa figgjarviðurskiftini, trupulleikarnar hjá vinnuni, viðurskiftini hjá mentafólkum o.s.f.!

Annars er einki nýtt í tí, sum her verður ført fram. Lögmaður tøvur framvegis í tí sama, sum hann plagar, tá hann umrøður avtalurnar. Hetta eru vit so von við. So tað lati eg fara.

Men tað, sum er áhugavert eru viðurskiftini millum Føroyar og Danmark. Longu tá farið var undir at gera uppskot til nýggja stýrisskipanarlóg, var heilt greitt, at broytingarnar vóru neyðugar innanlendis, skuldu broytingar gerast í viðurskiftunum við Danmark. Tað verið seg við broyttari heimastýrslóg. Sjálfstýrslóg ella við aðrari skipan.

Nú er stýrisskipanarlógin komin í gildi í fullum líki, og nú er tíðin komin at

Framhald á síðu 5